

**GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDA YEŞİL KARTTAN FAYDALANAN
VATANDAŞLARIN YEŞİL KART UYGULAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

**A QUALITATIVE STUDY ON THE OPINIONS OF CITIZENS WHO BENEFIT
FROM A GREEN CARD WITHIN THE SCOPE OF GENERAL HEALTH
INSURANCE ON THE GREEN CARD APPLICATION**

Doç. Dr. Ümit ÇIRAKLI

Yozgat Bozok Üniversitesi, umit.cirakli@yobu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-3134-8830

Arş. Gör. Dr. Durmuş GÖKKAYA

Yozgat Bozok Üniversitesi, durmus.gokkaya@yobu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-6713-1748

Rümeysa KİBAR

Yozgat Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı, rumeysa.kibar@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9856-678X

Makale Gönderim-Kabul Tarihi (21.05.2021-27.06.2021)

Öz

Bu araştırma, genel sağlık sigortası kapsamında yeşil karttan faydalanan vatandaşların yeşil kart uygulaması hakkındaki görüşlerini daha detaylı olarak ortaya koyabilmek amacıyla, tarama modeline göre yapılandırılmış nitel bir araştırmadır. Bu çalışmanın örneklemini, 2020 Ağustos-Eylül aylarında görüşülen yirmi yeşil kartlı birey oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve araştırma verileri elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bu araştırma kapsamında yeşil kartlı bireylerin GSS ve yeşil kart uygulaması hakkındaki bilgi düzeylerine, başvuru-vize süreci ile yeşil kart kullanımına dair deneyimlerine, uygulama hakkındaki genel düşüncelerine ve isteklerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen yeşil kartlıların medeni durumlarının, eğitim düzeylerinin ailedeki kişi sayısının, hane içindeki gelirleri ile mal varlıklarının yeşil kart sahibi olmada belirleyici etmenler olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada yeşil kartlıların yeşil kartın ne olduğunu, amacını, önemini, kapsamını ve sunduğu sağlık hizmetlerini bildikleri, uygulamadan memnun oldukları ve sosyal güvencenin öneminin farkında oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genel sağlık sigortası, yeşil kart uygulaması, nitel çalışma

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 7 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2021 ISSN -2149-6161

Abstract

This research is a qualitative research structured according to the screening model in order to reveal the opinions of the citizens who benefit from the green card within the scope of universal health insurance on the green card application in more detail. The sample of this study consists of twenty green card holders interviewed in August-September 2020. Face-to-face interviews were conducted with the semi-structured interview form created by the researcher and research data were obtained. The data obtained were evaluated with the descriptive analysis method. Within the scope of this research, the findings and interpretations regarding the knowledge levels of the individuals with green cards on General Health Insurance and green card application, their experiences regarding the application-visa process and the use of green cards, their general thoughts and requests about the application were included. It has been revealed that the marital status, education level, number of family members, income in the household and assets of the green card holders examined within the scope of the study are the determining factors in obtaining a green card. In the study, it was concluded that the green card holders knew what the green card is, its purpose, importance, scope and health services, they were satisfied with the application and were aware of the importance of social security.

Keywords: General health insurance, green card application, qualitative study

GİRİŞ

Geçmişten günümüze ülkeler halklarının bugününü ve geleceğini güvence altına almak amacıyla sosyal güvenlik sistemlerini kurmuşlardır. Her ülkede farklılık gösteren sosyal güvenlik sistemleri Türkiye’de de geçmişten bu yana çeşitli evrelerden geçerek günümüze kadar gelmiştir. Bu evreler içinde, 1945’ten 2006 yılına kadar sosyal güvenlik sistemi Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve BAĞ-KUR olmak üzere üçlü bir yapıya sahip olmuştur. Bunlara ek olarak sosyal güvenlik sistemi dışında kalan yoksul kişilere sağlık hizmeti sunmak amacıyla 3816 sayılı yasa ile “Yeşil Kart” sistemi başlatılmıştır (Şener, 2010: 109). Genel sağlık sigortası kapsamında olan yeşil kart, hane içindeki kişi başı geliri asgari ücretin 1/3’den az olan ve 2022 sayılı Kanuna göre aylık alan kişilerin sağlık hizmetlerinden ücretsiz bir şekilde yararlandığı sağlık güvencesidir.

3816 sayılı Kanun kapsamında yeşil kart sisteminden faydalananlar da 1.1.2012 tarihinden itibaren Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından resen genel sağlık sigortası olarak tescil edilmiş ve yeşil kartlı vatandaşlarda kapsama alanına alınmıştır. Bu tarihten itibaren Türk vatandaşlarından herhangi bir sosyal güvencesi olmayan kişiler, yapılacak gelir testi sonucu 5510 sayılı kanunun 60’ıncı maddesi kapsamında tescil edilerek prim ödemeksizin SGK’nın sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır (Resmi Gazete, 2006, 2011).

Bu çalışmada Genel Sağlık Sigortası kapsamında yeşil karttan yararlanan vatandaşların yeşil kart uygulamasına yönelik bakış açıları ele alınmıştır. Yeşil kartlı bireylerin, yeşil kart uygulaması hakkındaki düşünceleri, deneyimleri ve beklentilerini araştırarak bu konuda yapılabilecek yeni girişimlere rehber olmak, yaşanan problemleri tespit etmek ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunabilmek için bu çalışma tasarlanmıştır.

GENEL BİLGİLER

Sosyal Güvenlik Sistemi

Sosyal güvenlik, topluluk halinde yaşamaya başlayan insanların tehlikeli yaşam koşullarına karşı kendilerini güvence altına almak istemeleri ile ortaya çıkmıştır (Kızılova, 2015: 4). Sosyal güvenlik terimi ilk kez, Sovyetler Birliği’nin 31.10.1918 tarihli bir kararnamesinde yer almıştır (Güvercin,

293

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<http://dergipark.gov.tr/usaysad>

(ÇIRAKLI, Ü. / GÖKKAYA, D. / KİBAR, R.)

2000: 3). Türkiye’de sosyal güvenliğin tarihsel sürecine bakıldığında 1945’ten sonra yeterli olmasa da kapsamlı bir sosyal güvenlik sistemi geliştirme doğrultusunda birtakım çabaların olduğu görülmektedir (Vargün, 2019: 51). Ancak 2006 yılına kadar sosyal güvenlik sistemi parçalı ve dağınık bir yapı olarak devam etmiştir. 2006 yılına kadar sosyal güvenliğin işlevleri üç büyük kurum tarafından yerine getirilmekteydi. Bu kurumlar; öncelikle 506 Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK), 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu (BAĞKUR) ve kamuda iştirakçi olanlara ilişkin 5434 sayılı Emekli Sandığı (ES) Kurumu’dur (Ulutürk ve Dane, 2009: 132). Ayrıca herhangi bir sosyal güvenlik uygulamasına dâhil olamayan bireyler için yeşil kart uygulamasına da yer verilmiştir (Gözlü, 2020: 214).

2003 yılında başlatılan Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında yapılan çalışmaların sonucunda 20 Mayıs 2006 tarih ve 26173 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ve 1.05.2006 tarihinde kabul edilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile birlikte sosyal güvenlik çerçevesinde yeni yasal düzenlemeler yapılarak sosyal güvenlik kurumları tek bir sistem altında birleştirilerek Genel sağlık sigortası sistemine geçilmiştir (Ekinci, 2018: 31; Vargün, 2019: 64; Gözlü, 2020: 215). Genel sağlık sigortasına ilişkin hükümlerin yürürlüğü, 1.10.2008 ile 31.12.2011 tarihleri arasında isteğe bırakılmış, 1 Ocak 2012 tarihinde ise genel sağlık sigortasında zorunluluk başlamıştır (Kuruca, 2012: 170). Tablo 1.’de SGK tarafından sunulan verilerle hazırlanan Genel Sağlık Sigortasına ait bilgiler paylaşılmıştır (SGK, 2020a, 2020b).

Tablo 1. 2012-2019 Yılları Arası GSS Verileri

Yıllar	Türkiye Nüfusu	GSS Kapsamında Tescil Edilenler	GSS Primleri Kendileri Tarafından Ödenenler	GSS Primleri Devlet Tarafından Ödenenler (Yeşil Kartlılar)
2012	75.627.384	11.357.306	3.798.485	7.558.821
2013	76.667.864	12.351.352	4.699.867	7.651.485
2014	77.695.904	11.385.011	4.043.415	7.341.596
2015	78.741.053	10.180.009	2.787.922	7.392.087
2016	79.814.871	10.189.469	2.679.737	7.509.732
2017	80.810.525	9.825.269	1.889.260	7.936.009
2018	82.003.882	10.585.086	2.322.684	8.262.402
2019	83.154.997	11.473.608	2.393.087	9.080.521

Kaynak: SGK, 2020.

Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Yeşil Kart Uygulaması

Genel sağlık sigortası, “kişilerin ekonomik gücüne ve isteğine bakılmaksızın, ortaya çıkacak hastalık riskine karşı, toplumun bütün fertlerinin sağlık hizmetlerinden eşit, ulaşılabilir ve etkin bir biçimde faydalanmasını sağlayan sağlık sigortasıdır” (Çallı, 2012, s.35). Genel Sağlık Sigortasının amacı; ülkedeki tüm vatandaşları kapsayacak adil ve kolay erişilebilir, hakkaniyete dayalı, tedavi edici, kaliteli sağlık ve sosyal güvenlik hakkı tanımadır (Özmen, 2013: 27). Genel sağlık sigortası kapsamındaki yeşil kart ise; “hiçbir sosyal güvenlik kurumu altında olmayan ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak durumunda bulunmayan vatandaşlarımızın tedavi giderlerinin devlet tarafından karşılanması amacıyla verilen bir karttır” şeklinde tanımlanmaktadır (Tarcan ve Şahin, 2007: 71). Vatandaşlar buna göre devlet tarafından sunulan sağlık hizmetlerinden ücretsiz bir

şekilde faydalanabilmektedir. Yasal çerçevede yeşil kart; “3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkına Kanun” ile 3 Temmuz 1992 tarih ve 21273 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yasa ile muhtaç olan vatandaşlara öngörülen sağlık yardımlarından faydalanmaları için yeşil kart verildiğinden bu kanundan doğan uygulamalara “Yeşil Kart” uygulaması denilmiştir (Kızılova, 2015: 2). 3816 sayılı kanun kapsamında yeşil kart sisteminden faydalananlar da 1.1.2012 tarihinden itibaren GSS'nin tüm ülkede zorunlu olmasıyla birlikte SGK tarafından resen genel sağlık sigortası olarak tescil edilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2006, 2011) ve aynı tarihte gelir testi uygulaması yürürlüğe girmiştir (Ekinci, 2018: 34).

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Genel Sağlık Sigortası kapsamında yeşil karttan yararlanan vatandaşların yeşil kart uygulamasına yönelik bakış açılarının incelenmesi ve uygulama hakkındaki düşüncelerinin ortaya konulması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Yeşil kartlı bireylerin deneyimleri, düşünceleri ve isteklerini daha kapsamlı ve detaylı olarak inceleyebilmek üzere araştırmaya yön veren "ne, ne zaman, nasıl, neden, nerede ve kim" sorularını cevaplandırmak amacıyla, araştırma tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve ordadır. Önemli olan ona uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir (Karasar, 2009: 7). Bu araştırma GSS kapsamındaki yeşil kartlı bireylerin yeşil kart uygulaması hakkındaki düşüncelerini daha detaylı olarak ortaya koyabilmek amacıyla tarama modeline göre yapılandırılmış nitel bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni Türkiye’deki yeşil kartlı bireylerdir. Fakat bu evrene ulaşmak imkânsız olduğundan çalışma evreni seçilmiştir. Yozgat ilindeki Yozgat Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfında (SYDV) kaydı olan yeşil kartlılar çalışma evreni olarak belirlenmiştir. Örneklem yöntemi olarak da kolayda örneklem yöntemi ile veriler toplanmıştır. Ural ve Kılıç’a (2011: 43) göre kolayda örneklem yönteminde amaç, isteyen herkesin örneklem içerisine ve örneklem dâhil edilmesidir. Denek bulma işlemi belirlenen örneklem hacmine ulaşıncaya kadar devam eder. Bu yöntem gerek zaman gerekse ekonomik açıdan büyük tasarruf sağlar. Örneklem, yapılan nitel araştırmada Yozgat SYDV’de kaydı olup, ulaşılabilen yirmi yeşil kartlı bireyle görüşülmüştür.

Veri Toplama Aracı Yöntemi

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşme tekniğiyle veriler toplanmıştır. Görüşme formu, yeşil kartlı bireylerin; GSS ve yeşil kart hakkındaki bilgi düzeyleri, başvuru ve vize süreci ile yeşil kart kullanımında edindikleri tecrübeleri ve düşünceleri, yeşil kart uygulamasına dair görüşleri hakkında bilgi almayı sağlayacak biçimde hazırlanmıştır. Görüşme formunun araştırmanın amacına yönelik olabilmesi için uzman görüşünden yararlanılmıştır. Görüşme formu 30 ana soru ve 21 alt sorudan oluşmaktadır. Diğer veri toplama araçları ise literatür taraması ile elde edilen veriler ve gerekli istatistikler olmuştur. Görüşülen kişilerin gerçek isimleri gizlilik ve mahremiyet gerekçesi ile kullanılmamış, isim ve soy isimlerinin baş harfleri ile kodlanmıştır.

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri 20 Ağustos 2020 ve 20 Eylül 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler yeşil kartlı bireyler ile yüz yüze görüşmeler, görüşmelerin ses kayıt cihazıyla kaydedilmesi ve kayıtların çözümlenmesi yoluyla toplanmıştır. Görüşmelerin titizlikle dökümü yapılarak veri kaybına mahal vermemek için görüşmeler tekrar tekrar dinlenmiştir. Görüşmeler Yozgat SYDV'de gerçekleştirilmiş olup minimum görüşme süresi on bir dakika, ses kayıtlarının çözümlenme süresi dört saat olmuştur. Görüşülen kişilerin gerçek isimleri gizlilik ve mahremiyet gerekçesi ile kullanılmamış, isim ve soy isimlerinin baş harfleri ile kodlanmıştır. Görüşmeler kurumsal izin çerçevesinde ve sosyal hizmet uzmanı tarafından yapılmıştır. Çalışmanın geneli göz önüne alındığında güvenilirlik ve geçerlik kriterleri titizlikle ve hassasiyetle sağlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda görüşmeler arşivlenerek koruma altına alınmıştır.

Araştırma sürecinde elde edilen veriler, betimsel analiz yönetimi kullanılarak analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek, (2016)'e göre betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç, elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır.

Veri analiz sürecinde; yeşil kartlı bireylerin yeşil kart uygulaması hakkındaki ortak düşünceleri, görüşme sırasında elde edilen deneyimleri, düşünceleri ve isteklerinin belirlenmesi tema olarak seçilmiştir. Bu temalar üzerinden bulgular ele alınarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmada elde edilen bulgular 4 ana bölümde ele alınmıştır. Bu bölümlerin ilkinde yeşil kartlı bireyleri ve ailelerini tanıttıcı bulgulara, ikincisinde yeşil kartlı bireylerin GSS ve yeşil kart uygulaması hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin bulgulara; üçüncüsünde yeşil kartlı bireylerin başvuru ve vize süreci ile yeşil kart kullanımlarına ilişkin bulgulara, dördüncüsünde ise yeşil kartlı bireylerin uygulama hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

1. Yeşil Kartlı Bireyi ve Ailelerini Tanıtıcı Bulgular

Çalışmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2'deki gibi özetlenmiştir. Araştırma kapsamındaki 20 yeşil kartlı bireyin %65'nin kadın, %60'ının evli, %50'sinin ilkökul mezunu, %80'nin herhangi bir işte çalışmadığı, %45'inin 2000-3000 TL aylık geliri olduğu görülmüştür.

Bu araştırmaya katılan yeşil kartlı bireyleri ve ailelerini tanıttıcı sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgulara bakıldığında eğitim düzeyi, çalışma durumu, kişi başına düşen gelirin yeşil kartlı olma durumunu etkilediğini ifade etmek mümkündür.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	13	%65
	Erkek	7	%35
Yaş Grubu	20-30	8	%40
	30-40	4	%20
	40-50	8	%40
Medeni Hal	Evli	12	%60
	Boşanmış	2	%10
	Bekar	6	%30
Eğitim Durumu	Mezuniyeti Olmayan	1	%5
	İlkokul	10	%50
	Ortaokul	0	%0
	Lise	7	%35
	Ön Lisans	1	%5
	Lisans	1	%5
Çalışma Durumu	Çalışıyor	4	%20
	Çalışmıyor	16	%80
Eşlerinin Çalışma Durumu	Çalışıyor	7	%58
	Çalışmıyor	5	%42
Aile Üyelerinin Yeşil Kartlı Olma Durumu	Yeşil Kartlı Olan	15	%75
	Yeşil Kartlı Olmayan	5	%25
Hane İçindeki Gelir	0-1000 TL	5	%25
	1000-2000 TL	4	%20
	2000-3000 TL	9	%45
	3000 TL +	2	%10
Hanedeki Kişi Sayısı	1-2 Kişi	2	%10
	3-4 Kişi	7	%35
	5-6 Kişi	11	%55

2. Yeşil Kartlı Bireylerin Genel Sağlık Sigortası Ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

2.1. Genel Sağlık Sigortası ve Yeşil Kart Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bu araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlı bireylerin genel sağlık sigortası (GSS) hakkında bilgilerinin eksik olduğu görülmüştür. Bazı katılımcılar bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise, GSS hakkında ücretsiz bir şekilde sağlık hizmetlerinden yararlanmak olarak belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra, sigortalı çalışanlarla aralarında herhangi bir fark olmadığını, sağlık güvencesi kapsamında olduklarını belirten yeşil kartlılar da bulunmaktadır. Bunlarla ilgili katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- Hastaneye gittiğinde sigorta gibi bir durum. Ben ne zaman gitsem hastanede para alınmadı ilaçların yüzdesi alınmıyor. Devletten kömür yardımı aldık bize faydası oldu (G.K, 40, İlköğretim).
- Hemen hemen her şeye bakıyor kızım. Mesela diyelim ki kulak burun boğaz bu tür şeyler hepsine bakıyor (A.S, 44, Lise).
- Ücretsiz olarak sağlık hizmetinden faydalanabildiğimi biliyorum (A.Y, 47, İlköğretim).
- Çok küçük yaşlardayken çıkmıştı onu biliyorum. Sağlıktan ücretsiz yararlanma değil mi?(A.Ö, Lise,22).

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 7 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2021 ISSN -2149-6161

- *Açıkçası pek bir şey bilmiyorum, ama sigortası olan kişilerle ve aynı düzeyde yararlanabildiklerini biliyorum (S.E, 24, Lisans).*
- *Sağlık, ilaç, muayene hastanede yatıştan oradan yararlanıyoruz. Bildiklerim bunlar (Ş.D, 46, İlköğretim).*

Bu araştırma kapsamındaki bireylerin büyük çoğunluğunun, GSS'yi tam olarak bilmemelerine karşın GSS kapsamındaki yeşil kartın ne olduğunu ve amacını bildikleri, yarıdan fazlasının da yeşil kartı ücretsiz sağlık hizmeti aldıkları sosyal güvence olarak tanımladıkları gözlemlenmiştir. Bu durumu görüşülen yeşil kartlılardan bazıları şu şekilde belirtmiştir:

- *Yeşil kart sosyal güvencesi olmayanların ücretsiz olarak sağlık hizmeti almasını sağlar. Bizim güvencemiz olmadığı için parasız hastaneye gidebilirim diye çıkarıyorlar (K.Ö, 20, Lise).*
- *Yeşil kartla gayet sıkıntısız rahat muayene olabiliyorum. İlaçlarımı rahat alıyorum. Sağlıkla ilgili bir sistem olduğunu biliyorum (P.D. 30, İlköğretim).*
- *Yeşil kartla, durumu iyi olmayanlar devlet tarafından bakılıyor (A.S, 44, Lise).*
- *Yeşil kart durumu olmayanlar, üstünde bir mal varlığının olmaması durumunda verilen karttır (H.S, 42, İlköğretim).*
- *Kimsesi olmayanlara verilen, fakir olanlara, mağdur olanlara verilen yeşil kart. Sağlık yönünden hastanelerde işe yaradığını da biliyorum (Z.K, 41, İlköğretim Terk).*

Bazı katılımcıların Yeşil kartı almaya hak kazanan kişileri 5510 sayılı Kanunda çizilen çerçeveler dâhilinde tanımladığı görülmüştür:

- *Geliri tespit edilip geliri durumu düzeyi düşük olan kişilerdir (Ş.D, 46, İlköğretim).*
- *Durumu olmayanlar, sigortalı bir işte çalışmayanlar hak kazanır (A.S,44, Lise).*

Bu araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlıların tamamına yakınının, başvuru işlemlerini tam olarak bilmedikleri ve başvuru sürecini kendi başvuru süreçlerine benzer şekilde anlattıkları görülmüştür. Ayrıca katılımcıların tamamına yakını, başvuru yapılmasına rağmen yeşil kart kapsamına alınmamasını mal varlığı ve maddi durumla ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir.

- *Başvuru süreci, önce başvuru yapıyorsun, sonra evine geliyorlar, incelemeye alıyorlar inceleme oluyor, bilgi veriyorsun araştırıyorlar. Araştırmadan sonra sonuçlanıyor. Ona göre sonra SGK'ye gidip açtırıyorsun (P.D, 30, İlköğretim).*
- *Onların durumu iyidir, mal varlıkları vardır üstünde çünkü kimliğe bakıldığı zaman TC'nde senin üstünde ne varsa zaten gözükiyor, oradan karar veriyorlar (H.S, 42, İlköğretim).*
- *Sigortaya gittim geldim. Başka da bir şey olmadı yani. Burada (Yozgat SYDV) yeşil kart veren yere geldim, yeşil kart çıkartmak istediğimi söyledim. Onlarda sigortaya gönderdi, geri geldim. Yani burada işlemim yapıldıktan sonra sigortaya gönderildim (K.G, 31, İlköğretim).*
- *İlk başta SGK'ye gittim sağlık sigortası için başvurudum. Sonra gelir testi yaptırman gerekiyor dediler. Valiliğe git dediler buraya geldim. Buradan da abiler bana yardımcı oldu (K.İ, 20, Lise).*
- *Aylık gelir düzeyleri fazla mı geliyor? Başka üzerlerine evler falan çıkıyormuş benim bildiğim kadarı ile ve tapu tarla çıkıyor ondan alamıyorlar öyle biliyorum. İş olmasa da ikinci evi arabası tarlası falan olanların alamadıklarını duymuştum (G.K, 40, İlköğretim).*

Katılımcıların Yeşil kart uygulamasını objektif bir sistem olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Yapılan görüşmeler sonunda objektif olarak değerlendirmelerinde sistemin herkes için eşit olarak uygulanmasının etkili olduğu kanısına varılmıştır:

298

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<http://dergipark.gov.tr/usaysad>

(ÇIRAKLI, Ü. / GÖKKAYA, D. / KİBAR, R.)

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 7 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2021 ISSN -2149-6161

- *Bunu devletimizin objektif yaptığını tahmin ediyorum (S.K, 46, Ön Lisans).*
- *Bence gelire ve durumuna bakıldığı için objektif. Bu sistemle mağduriyet olmaz diye düşünüyorum (G.D, 21, Lise).*

Araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlı bireylerin yarısından fazlasının, Yeşil kart sahibi olmada çalışma durumunun etkisinin bulunduğunu ve herhangi bir işte çalışıyor olduğunu yetkililerden gizlemenin mümkün olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla ilgili katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- *Çalışan biri yeşil kartı kullanamaz. Verirken siz çalışıyor mu diye bakıyorsunuz (P.D, 30, İlköğretim).*
- *Çalıştığını gizlemek mümkün değildir. Çıkar buradan yani nasıl gizleyecekler ki. İnşaat işçilerinin bile var şimdi. İŞ-KUR'dan 9 ay işe giren de bile çıkıyor. Mümkün değildir (M.A, 46, İlköğretim).*
- *Tabii ki de. Ben çalışıyorsam sigortam yatıyorsa yeşil karta ne gerek var ki (A.E, 22, Lise).*

Ayrıca çalışıyor olsa bile sigortası yatmıyorsa bunu yetkililerden gizleyerek yeşil kartlı olunabileceğini ifade edenlerin de olduğu görülmüştür. Bununla ilgili (A.E, 22, Lise) katılımcının görüşü “Sizden gizleyip alabilirler çalıştıklarını sigortası yatmıyorsa” şeklindedir.

2022 sayılı Kanun kapsamında engelli aylığı ve engelli yakını aylığı alanların da yeşil kartlı olduğu düşünüldüğünde sağlık durumunun da yeşil kart sahibi olmada etkisinin olduğu söylenebilir. Görüşme yapılan yeşil kartlıların yarısından fazlası geliri düşük olan engellilerin, kanser ve diyaliz hastası gibi ciddi sağlık sorunları olan kişilerin yeşil kartlı olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda katılımcıların; kişinin sağlık durumunun yeşil kart sahibi olmada bir etken olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmış ve bulgular yukarıda bahsedilen durumla örtüşmüştür. Katılımcıların bu kapsamda “Sizce yeşil kart sahibi olabilmeye sağlık durumu bir etken midir? Katastrofik bir durum meydana geldiğinde acilen yeşil kart almak mümkün müdür?” sorularına verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- *Vardır. Yani engelli bir insan ya çalışmıyordur sonuçta illaki alması gerekiyor. Yoksa başka türlü yararlanma şekli yok yani (S.E, 24, Lisans).*
- *Sizin öyle yetkiniz olacağını düşünmüyorum. Hastaneye ortaklaşa çalışıp belge getirdiğinde olabilir. Ya zaten engelli ve masraflı bir hastalığı olanlar kanser gibi diyelim bunlara hemen verilmeli. Sağlık söz konusu olduğu için etkisinin de olması lazım (M.D, 26, Lise).*
- *Evet, sağlığına göre değerlendirebilirsiniz. Mesela diyaliz hastaları da olabilir, sigortadan yararlanamıyorsa yeşil karttan yararlanabilir. Ağır tedavi görüyorsa, kanser hastasıysa onlara göre verilebilir (F.C, 31, İlköğretim).*

Araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlıların yarısından fazlasının yeşil kart verilirken dikkat edilen ölçülerin personelin özveri ile işini yapması, işlemlerin sistem üzerinden olması gibi nedenlerden dolayı adil olduğunu düşünmektedirler. Bununla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- *Bence görevlerini düzgün yaparlarsa düşünüyorum (Ş.D, 46, İlköğretim).*
- *Adildir çünkü her şey sistem üzerinden, güvenimiz tam (E.E, 22, Lise).*

Yapılan görüşmelerde yeşil kartlı bireylerin büyük çoğunluğunun yeşil kart ve sosyal yardımlar arasında sinerji olduğunu, yeşil kartlı olmanın SYDV'deki diğer işlemlerini kolaylaştırdığını

299

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<http://dergipark.gov.tr/usaysad>

(ÇIRAKLI, Ü. / GÖKKAYA, D. / KİBAR, R.)

belirtmişlerdir. Görüşmelerin sonunda kişilerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak bu düşünceye sahip oldukları görülmüştür:

- *İki ayda bir alıyorum yardım bağlantı tabii var. Olmasa alamam alabilir miyim? Elimde olsa zaten yeşil kart olmaz. Parayı da vermezler burada yeşil kartın yok senin neden alıyorsun derler vermezler (Z.K, 41, İlköğretim Terk).*
- *Merkezi yardımlarda yeşil kart şartı var (A.Y, 47, İlköğretim).*
- *Kolaylaştırır tabii ki. Şart mı onu bilmiyorum yani. Bana kolaylaştırmıştı diyebilirim (M.A, 46, İlköğretim).*

2.2. Yeşil Kart Uygulamasını Ne Zaman ve Nasıl Öğrendiklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlıların yarısından fazlası kapsamında oldukları yeşil kart uygulamasını ailesi, çevresi, sağlık kurumları, SYDV ve televizyon haberleri aracılığıyla öğrendikleri görülmüştür. Aile üyesi ve çevrenin kişinin yeşil karttan haberdar olmasında büyük etken olduğu söylenilebilir.

Görüşülen yeşil kartlıların %65'i yeşil kart uygulamasını 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, 3896 sayılı Kanun kapsamında hane içindeki geliri asgari ücretin 1/3'den az olan kişilere ücretsiz sağlık hizmeti verildiği dönemde öğrenmiştir. Son bir yılda öğrenenlerin oranı ise %35 olarak belirlenmiştir. Bazı katılımcıların bu konuyla ilgili ifadeleri aşağıdaki gibidir:

- *Yaklaşık birkaç ay önce haberlerden öğrendim. Gelir testine girerseniz, gelirsiniz eğer ödeyemiyorsanız priminizi devlet karşılıyor diye duydum. Ben de başvurmaya geldim (S.K, 46, Ön Lisans).*
- *Bundan 6-7 yıl önce, 7 yıl oldu herhalde. Yeşil kartı sosyal dayanışmaya gele gele öğrendim. Buraya yardıma geldiğimde öğrendim. Yeşil kartlı olursan her şeyden yararlanabilirsin, rahat muayene olabilirsin, ilaçlarını ücretsiz alabilirsin dediler. Çalışanlar öyle deyince bende başvururdum (P.D, 30, İlköğretim).*

3. Yeşil Kartlı Bireylerin Başvuru ve Vize Süreci İle Yeşil Kart Kullanımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamına giren yeşil kartlı bireylerin başvuru/vize sürecindeki, yeşil kart kullanımında edindikleri deneyim ve bu konudaki düşüncelerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Başvuru Sürecine İlişkin Bulgular

Yeşil kartlı bireylerin, yeşil karta başvuru süreçlerinin hikâyesi farklılık gösterse de temelinde aynı iki neden bulunmaktadır: sosyal güvencelerinin bulunmaması ve hanedeki gelirlerinin düşük olması. Yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen bulgular bu durumla örtüşmüştür:

- *Yeşil karta, ilk zaman olarak bilmiyorum ama çok uzun bir zaman oldu. Başvuru sürecimiz sigortamız olmadığı yüzünden, durumumuz da iyi olmadığı için başvurmuştuk. O zaman bayağı bir zorlanmıştık. Şimdiki gibi kolay değildi (H.S, 42, İlköğretim).*

Sosyal güvencenin olmamasının yanı sıra sosyo-ekonomik durum da yeşil karta başvuruda önemli bir neden olarak belirlenmiştir. GSS kapsamında primlerini kendileri karşılayanların gelirlerinin azalmasıyla primlerini ödeyemedikleri ve sağlık hizmetinden ücretsiz yararlanmak için yeşil karta başvuru yaptıkları görülmüştür:

- *Ben ilk iş yerimi 2016 yılında kapattığımda gelir testine gitmiştim. O zaman yaptırılmıştım. En alt limitten ücret çıkmıştı, yatırıyordum. Ama sonra iş bulmadığım için yatıramadım, biraz da birikti faydalanamamaya başladım. Televizyonda da böyle bir şey duyunca GSS'sini ödeyemeyenleri devletimiz karşılıyor deyince ben de başvurmak istedim (S.K, 46, Ön Lisans).*

Yapılan görüşmelerde görüşülen kişilerin nerdeyse tamamı, yeşil karta başvuru süreçlerinde herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Kendisinin, aile üyesinin veya çevresinden birinin sorun yaşadığını belirtenlerin de sistemsal olarak sorun yaşadıkları, ancak sorunu çözmek için bir faaliyette bulunmadıkları anlaşılmaktadır:

- *Bilinçli başvurduğun zaman bir sorun yaşanmıyor (Ş.D, 46, İlköğretim).*
- *Hayır, biz yaşamadık (K.Ö, 20, Lise).*
- *Sorun yaşamadık yok. Eşim başvurdu. 10 gün yattık. O zamana kadar çıktı. Günlüğü 170 milyonu o zaman hastanede yatmanın biz bedavaya çıktık hastaneden. Sonrasında ilaçlara bile katkısı oldu. Belirli bir miktarını ödüyoruz ilaçların (G.K,40, İlköğretim).*
- *Hastaneye giderken hiç yaşamadık. Ama başvuru sürecinde git gel durumumuz bayağı bir olmuş yani o zaman bir iki hafta sürmüştü yeşil kartı almamız çünkü şimdiki gibi sistemler böyle kolay değildi (H.S, 42, İlköğretim).*

Çalışmada yapılan görüşmelerde yeşil kartlılar başvurunun değerlendirilmesinde, işlemlerinin sistem üzerinden yapıldığı bu yüzden tanıdık, eş-dost vs. etkisinin olamayacağını böyle bir durumun yaşanmasının vicdana, ahlaka, dini değerlere ve adalete sığmayacağını belirtmişlerdir. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- *Kesinlikle hayır, her şey sistem üzerinden (A.Y, 47, İlköğretim).*
- *Yok, benim burada tanıdığım yok hiç. Herkes adaletli davranıyor zaten. Şartlarına bakılarak yapıldığı için torpil olacağını fazla zannetmiyorum (K.G, 31, İlköğretim).*
- *Bizde ne eş vardı ne dost vardı. Bir Köroğlu bir Ayvaz Allah devlete zeval vermesin eşimizde dostumuz da o oldu (K.Ö, 20, Lise).*

Yeşil kart başvurusu gelir tespitine göre değerlendirilmektedir. Gelir tespiti işlemleri bütünsel sosyal yardım bilgi sistemi üzerinden yapılmaktadır ve ilden ile veya ilçeden ilçeye değişiklik söz konusu olmamaktadır. Yapılan görüşmelerde de bu bilgi desteklenmiştir:

- *Hayır yok. Zannetmiyorum her taraf aynıdır büyük bir ihtimal (F.C, 31, İlköğretim).*
- *Olmaz resmi iş ya her yerde aynıdır (İ.S, 48, İlköğretim).*
- *Her yerde aynı işlem yapılır çünkü fakir her yerde fakir (Z.K, 41, İlkokul Terk).*

Yeşil kart kapsamındaki bireylerde toplum baskısının başvuru kararlarında olumsuz bir etken olacağı düşünülebilir. Fakat bu araştırma kapsamında yeşil kartlı bireylerin yarısından fazlası başvuru kararlarında çevrelerinden etkilenmediklerini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda, yapılan görüşmelerde yeşil kart uygulamasının devletin sağladığı bir hak olması nedeniyle başvurularında çevrenin etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- *Bence saklanması gerekmiyor. Saklanması hiçbir anlam ifade etmiyor. Neden saklıyorsun kendini mahcup olarak mı görüyorsun kendini fakir olarak mı görüyorsun? Bence utanılacak çekinilecek bir şey yok. Ben söylerim yeşil kartlıyım diye. Sen sigortalıysan ben de yeşil kartlıyım. Biz de yararlanıyoruz. Bana göre karar etkisi yoktur (G.D, 21, Lise).*

Bu araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlı bireylerin tamamına yakını başvuru ve vize süreçlerinde herhangi olumsuz bir durumla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir:

- *Arkadaşlar sağ olsun ellerinden gelen yardımı yaptılar. Sordukları soruların cevaplarını verdim, onlar da işlerini yaptılar (S.K, 46, Ön Lisans).*
- *İyiydi, ben hiç kimseden hani bir azar bir aşağılama, bir şey hani sorduğum soruya cevap vermeyim diye bir şey görmedim asla. Hepsi de ilgililer (K.G, 31, İlköğretim).*

Yeşil kart başvurusu yapmış veya yeşil kart sahibi bir bireyin toplum tarafından nasıl algılandığı konusunda görüşülen yeşil kartlıların hemen hemen hepsinin toplumun olumsuz bir düşüncede olmadığını düşündükleri görülmüştür.

- *Toplum ne düşünüyor? İhtiyaç sahibi biri olduğunu düşünüyorsa almasını ister ama ihtiyacı olmadığını düşünüyorsa da istemez. Haksızlığa göz yummaz halk. Kayın babamın vardı yeşil kartı. Onun babası vefat edince tarlalar üstüne geçti yeşil kartını aldılar. Komşular onu muhtaç olarak görmedi o zaman. Neden görsün bir sürü tarlası olmuş oldu (G.K, 40, İlköğretim).*

3.2. Yeşil Kart Kullanıma İlişkin Bulgular

Yeşil kartlı bireylerin %55'inin son 12 ay içerisinde yeşil kart kullanmadığı, %45'inin ise yeşil kartı kontrol, muayene ve ilaç alımında kullandığı görülmüştür. Görüşülen yeşil kartlıların %15'in yılda 1-2 defa, %10'unun 2-3 defa, %15'inin 3-4 defa, %10'unun 4-5 defa, %15'inin 5-6 defa, %5'inin 6-8, %5'inin ise 8'den fazla sağlık kurumuna gittiği görülmüştür.

Yeşil kartlı bireylerin ekonomik durumları ve yeşil kart kapsamında finanse edilen sağlık hizmetleri göz önüne alındığında, yeşil kartlıların özel sağlık hizmeti sunucularından ziyade kamu sağlık hizmeti sunucularından yararlandığı düşünülebilir. Görüşme yapılan yeşil kartlıların yarısından fazlasının kamu sağlık hizmeti sunucularından yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır ve bulgular yukarıda bahsedilen durumla örtüşmüştür. Hastanenin; yakın, yeni ve güvenilir olması, sağlık personeli ve ekipman açısından yeterli olması ve en önemlisi yeşil kartlı bireylere ücretsiz olarak sağlık hizmeti sunması gereksesi ile Yozgat Şehir Hastanesini kullandıkları görülmüştür.

- *Yeşil kart devlet hastaneleri için geçerli (E,E, 22, Lise).*
- *Bilmem hastane diye. Araştırma uzak geldi ıssız diye gitmiyorum. Korkuyorum oradan biraz. Bu rahat geliyor. Otobüsle gidiyorum, gelirken de yürüyorum. Ayağımı kırdığım için zorlanıyorum şimdi ama yine de oraya gidiyorum ben (Z.K, 41, İlkokul Terk).*

Yeşil kartlı bireylerin yarısından fazlası yeşil kart kullanımında hiçbir sorunla karşılaşmadıklarını bir kısmının ise sadece ilaç alımı konusunda yeşil kart kapsamında olmalarından dolayı sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir:

- *Hiçbir sorunla karşılaşmadım. Direkt gittim muayenemi aldım muayene oldum. Giriyorum ilacımı alıyorum artık benim ilaç kaç para tutuyorsa onu ödüyorum geliyorum. Bu yani (A.S, 44, Lise).*
- *Hiç sıkıntı olmadı yani, yaşamadım. Sadece ilaç konusunda yaşadım sorun. Param olmadığı için alamadım (M.A İlköğretim).*

Bu araştırma kapsamındaki yeşil kartlı bireylerin tamamına yakının yeşil kart kullanımında zorluk yaşamadığı sonucuna ulaşılmış olup sağlık personeli tarafından diğer hastalara uygulanan muameleden farklı bir muamele ile karşılaşmadıkları görülmüştür:

- *İlgilenmiyorlar mı diyorsun? Yok, herkese eşitler (P.D, 30, İlköğretim).*
- *Eşim o zamanlar çalışmıyordu en son doğum yaptığımda yeşil kartlıydım (F.C. 31, İlköğretim).*
- *Bazen randevu bulamıyoruz ama o genelde herkeste oluyormuş bazen de geç zamana veriyorlar randevuları ama başka zorlukları yok sıraya giriyoruz hepimizi alıyorlar (K.Ö, 20, Lise).*

4. Yeşil Kartlı Bireylerin Yeşil Kart Uygulaması Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında yeşil kartlı bireylerin, yeşil kart uygulamanın sunmuş olduğu hizmetlerden memnuniyetine, uygulama kapsamında olmasını istedikleri sağlık hizmetlerine, yetkinin kendilerinde olması halinde yapmak istediklerine ve kapsamında olmak istedikleri sosyal güvenlik kurumuna ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Uygulamanın Sunmuş Olduğu Hizmetlerden Memnuniyetlerine İlişkin Bulgular

Görüşülen yeşil kartlıların tamamının uygulamanın sunmuş olduğu hizmetlerden memnun olduğu sonucuna varılmıştır. Görüşülen yeşil kartlıların bir kısmı memnuniyetlerini şu ifadelerle anlatmıştır:

- *Memnunum çok şükür, boğazımızı zor doğuruyoruz bir de hastaneye para verseydik ne olurdu halimiz (K.Ö, 20, Lise).*
- *Tabii ki de memnunum olurum (A.E, 22, Lise).*
- *Mesela kömür yardımını sadece yeşil kartlılar alabiliyor ben de almıştım. Aldım da yani birkaç sefer. Sağlıkta da hiç bana yeşil kartlıymışım gibi gelmiyor. Diğer sigortalularla eşitmişim gibi. Eczaneye gittiğim zaman aynı şekil. Memnunum yani (Z.A, 35, İlköğretim).*

Sağlık hizmetlerinin ücretsiz olarak sunulmasının yeşil kart uygulamasının avantajı olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra yeşil kart ile sigortanın aynı işlevi yerine getirdikleri ve bunun da bir avantajı olduğunu düşündükleri görülmüştür.

Görüşülen yeşil kartlıların yarısından fazlası uygulamanın dezavantajı olmadığını belirtirken bir kısmı ise emeklilik ve ilaç konusunda dezavantajı olduğunu ifade etmiştir:

- *Ücretsiz ve eşit yani olumsuz bir yanı da yok (P.D, 30, İlköğretim).*
- *Yeşil kartı sağlıktan yararlanmak için kullandığımdan avantajlı. Ama emekli olamıyoruz (İ.S, 48, İlköğretim).*
- *Dezavantajı sadece eczane. O da bizden kaynaklanıyor. Bunun dışında sigortalıların tüm haklarından biz de yararlanıyoruz (S.K, 46, Ön Lisans).*

4.2. Uygulama Kapsamında Olmasını İstedikleri Sağlık Hizmetleri ile Uygulamaya Dair Yapmak İstediklerine İlişkin Bulgular

Yeşil kartlı bireylerin uygulama kapsamında olmasını istedikleri sağlık hizmetlerinin farklılık gösterdiği söylenebilir. Bir kısım yeşil kartlı her türlü sağlık hizmetinin bu kapsamda olması gerektiğini ve özel hastanede ücretsiz muayene edilmeleri gerektiğini belirtmiştir:

- *Hepsi olmalıdır, hepsini karşılaması lazım (H.S, 42, İlköğretim).*
- *Özel hastanenin sunduğu hizmetlerde, göz çizdirme ameliyatı mide küçültme ameliyatı gibi gerekli olan şeyler de özellikle mecburi ya da hayati tehlikesi olan şeylerde illaki alttan alması lazım devletin. Vatandaşın iyiliği için elinden geldiğince hizmet eklemesi lazım (S.E, 24, Lisans).*

Görüşülen yeşil kartlılardan bazıları ise sunulan hizmetlerin yeterli olduğunu düşünmektedir: Bununla ilgili (K.G, 31, İlköğretim) katılımcının görüşü “Olanlardan memnunum ben. Olsun dediğim yok” şeklindedir.

Görüşülen yeşil kartlı bireylerin yarısından fazlası yönetici olmaları halinde yeşil kart uygulaması ile ilgili bir değişiklik yapmak istemedikleri görülmüştür. Değişiklik yapmak istememelerini ise, zaten olması gereken tüm hizmetlerin yeşil kart kapsamında kendilerine sunulması, iş ve işlemlerinin kolayca yapılabilmesi olarak ifade etmişlerdir:

- *Devletim vatandaş için her şeyin en iyisini düşünmüştür, sunabileceğim herhangi bir fikir yok (E.E, 22, Lise).*
- *Yok, yapmazdım ben memnunum genel olarak (F.C, 31, İlköğretim).*
- *Valla ben yönetici olsam bu uygulamayla ilgili zaten devletimizin yaptığı şeylerin çoğunu ben de yapmak isterdim. Gerçekten buna ihtiyacı olanları faydalandırmak ve mağdur olanları yararlandırmak isterdim. Onun haricinde başka bir şeye gerek yok (S.K, 46, Ön Lisans).*

4.3. Kapsamında Olmak İstedikleri Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bulgular

Bu araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlı bireylerin tamamına yakınının bir sosyal güvenlik kurumu kapsamında olmak istedikleri sonucuna ulaşılmış olup sosyal güvenlik kurumu olarak ise emeklilik ve sağlık hizmetleri açısından daha avantajlı olduğu gerekçesi ile SSK’yi tercih edenlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür:

- *Sigortayı seçerdim. Yeşil kartta emeklilik yok. Sigortam olsaydı emekli olabilirdim. Yaşlandığımda rahat ederdim (İ.S,48, İlköğretim).*
- *Sigorta olsa fena olmazdı. Yani dediğimiz gibi bu tarz ameliyatlarda özellerde falan olsun ya sağladıkları için. Daha avantajlı, avantajı olduğu için (S.E, 24, Lisans).*
- *Sigorta tabii ki. En önemlisi o. Daha fazla yerlerden yararlanmak için (Ş.D, 46, İlköğretim).*
- *Emekli sandığıdır herhalde. Bilmiyorum Daha güvenilir geldi sanki. Artık çalışmış bitmiş her şey ya hani emekli olmuşsun artık. Huzura kavuşmuş oluyorsun. Sanki o daha iyi emeklilik açısından (Z.A, 35, İlköğretim).*

Görüşülen yeşil kartlı bireylerden BAĞ-KUR kapsamında olmak isteyenlerinde bulunduğu görülmüştür. Bu kişilerin BAĞ-KUR’u emeklilik ve primleri kontrol etmede diğerlerine göre daha avantajlı olması yönünden tercih ettikleri söylenebilir:

- *Elimde olsa açıkçası BAĞKUR’u seçerdim. Hani sigortam, yeşil kartın ileri yaşta bir şeyi yok emekliliği falan. Yaşlanınca bir şeyin olmayacak. Emeklilik ve geleceğim için BAĞ-KUR’u seçerdim (P.D, 30, İlköğretim).*
- *BAĞ-KUR. Çünkü ben prim yatırıyorum ne kadar yatırdım ne kadar alacağımı biliyorum. SGK’de kontrol ederim ama her dakika bordroma bakamam. BAĞ-KUR’da her şey senin elinde olduğu için tercih ederim (M.D, 26, Lise).*

Yapılan görüşmelerde görüşülen kişilerinin tamamı sigortasız çalışmayacaklarından bahsetmişlerdir. Daha fazla maaş karşılığında sigortasız çalışmayı emeklilik açısından ve dini görüşlerine aykırı olmasından kabul etmeyenlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür:

- *Böyle bir teklif şimdi hiç kabul etmezdim çünkü sigortalı olup da emekli olmayı düşünürdüm. Emekli olmadıktan sonra 150 TL bana zaten yetmez (H.S, 42, İlköğretim).*
- *Hayır, etmem. İnsanların hakkına girmek istemem (A.E, 22, Lise).*

- *Hayır, istemem. Benim dini görüşüme göre istemem. Haramdır (S.K, 46, Ön Lisans).*
- *İstemem ben. Vebal olur (İ.S, 48, İlköğretim).*

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen; GSS kapsamındaki yeşil kartlı bireylerin ve ailelerinin temel özellikleri, yeşil kartlı bireylerin GSS ve yeşil kart uygulaması hakkındaki bilgi düzeyleri, başvuru ve vize süreçleri ile yeşil kart kullanımına ilişkin deneyimleri ile uygulama hakkındaki görüşlerine ilişkin sonuçlar değerlendirilmiştir.

Yeşil karttan faydalanan ve bu araştırmada görüşülen bireylerden alınan bilgilere göre şu sonuçlara varılmaktadır:

- Bu araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların GSS'yi sağlık sisteminin bir parçası olarak ifade ettikleri görülmüştür. GSS kapsamında sunulan sağlık hizmetlerini ise tam olarak bilmedikleri saptanmıştır. Bu durumun yeşil kartlı bireylerin haklarını tam olarak araştırmamalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların yeşil kartın ne olduğunu, önemini, amacını, kimlerin faydalanabileceğini, hangi şartlarda alınabileceğini bildikleri sonucuna varılmıştır.
- Görüşülen yeşil kartlıların büyük çoğunluğunun başvuru sürecini tüm aşamaları ile bilmediği sonucuna varılmıştır. Bu durumda kendi başvuru süreçlerinin etkisinin bulunduğu düşünülmektedir.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların çalışma durumunun, sağlık durumunun, gelirin ve mal varlığının yeşil kartlı olmada bir etken olduğunu düşündükleri görülmüştür. Aynı zamanda yeşil kart verilirken dikkat edilen gelir tespiti ölçütlerinin adil olduğunu düşündükleri görülmüştür.
- Görüşülen yeşil kartlıların yeşil kart uygulamasını objektif bir sistem olarak değerlendirdikleri sonucuna varılmıştır. Bu durumda, başvuru ve değerlendirme süreçlerinin Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi - BSYBS üzerinden yapılmasının büyük bir etkisi olduğu düşünülmüştür.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların, yeşil kart ve sosyal yardımlar arasında bir sinerji olduğunu düşündükleri ve yeşil kartlı olmanın SYDV'deki iş ve işlemlerini kolaylaştırdığına inandıkları görülmüştür. Bu durumun kendi deneyimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların büyük kısmının yeşil kart uygulamasını ailesi, çevresi, televizyon haberleri ile sağlık kuruluşlarından öğrendikleri saptanmıştır. Aile üyesi, çevre ve sağlık kurumunun yeşil karttan haberdar olma konusunda büyük bir etken olduğu öğrenilmiştir.
- Görüşülen yeşil kartlıların uygulamayı 5510 sayılı Kanundan önce öğrendikleri görülmektedir.
- Görüşülen yeşil kartlıların başvuru hikâyelerinin farklılık gösterdiği ancak başvurularındaki temel neden sosyal güvencelerinin ve düzenleri gelirlerinin bulunmaması olarak saptanmıştır.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların; yeşil kart başvurularının değerlendirilmesinde tanıdık, eş-dost vs. etkisinin bulunmadığı ve değerlendirmede ilden ile ilçeden ilçeye değişikliğin söz konusu olmadığını düşündükleri sonucuna varılmıştır.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların başvuru süreçlerinin aile içinde bilindiği fakat çevresinde duyulmadığı görülmektedir. Yeşil kartın devlet tarafından verilen sosyal bir hak olması nedeniyle çevrenin başvuru kararında olumsuz bir etkisinin bulunmadığı düşünülmektedir.
- Görüşülen yeşil kartlıların büyük çoğunluğunun vize başvurusunda bulunduğu, başvuru-vize süreçlerinde herhangi bir sorun yaşamadıkları görülmektedir.
- Görüşülen yeşil kartlıların toplum nazarında kendilerine dair olumsuz bir intibainın bulunmadığını düşündükleri sonucuna varılmıştır.

- Araştırma kapsamında görüşülen yeşil kartlıların yarısından fazlasının son 12 ay içerisinde yeşil kartı kullanmadıkları, çok sık hastaneye gitmemekle birlikte kamu sağlık kuruluşlarını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda pandemi sürecinin etkisinin olabileceği düşünülmektedir.
- Görüşülen yeşil kartlıların yeşil kart kullanımında herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların uygulamanın sunmuş olduğu sağlık hizmetlerinden memnun olduğu, uygulamaya ilişkin eklemek istedikleri veya değiştirmek istedikleri bir konunun bulunmadığı görülmüştür.
- Araştırma kapsamındaki yeşil kartlıların büyük kısmının emeklilik ve düzenli bir gelir açısından herhangi bir sosyal güvenlik kurumu kapsamında olmak istedikleri ve sosyal güvencenin öneminin farkında oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre aşağıdakiler önerilmektedir:

- Ülkemizde gelir düzeyi düşük bireylere dair sağlık hizmetleri alanında daha kapsamlı politikalar geliştirilmelidir.
- Yeşil kart uygulamasına dair kamu spotları, el broşürleri, gezici sağlık ekipleri gibi uygulamalar ile toplumu bilinçlendirilmelidir.
- Yeşil kartlı bireylerin ekonomik durumları göz önünde bulundurularak yeşil kart kapsamında ücretsiz sunulan hizmetlerin kapsamının genişletilmesine çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Çallı, M. (2012). *5510 Sayılı Kanuna Göre Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Olup Genel Sağlık Sigortasından Yararlanamayanlar: Denizli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Denizli.
- Ekinci, N. (2018). *Ankara İlinde Yaşayan Kişilerin Genel Sağlık Sigortası ve Özel Sağlık Sigortalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gözlü, K. (2020). Türkiye’de Sağlık Sigortacılığı. *Türkiye’de Sağlık Sisteminin Genel Görünümü*. (1, ss.213-221). (Editörler: Şantaş, F. ve Şantaş, G.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Güvercin, C. H. (2000). *Gemlik Araştırma Bölgesi’nde Yeşil Kart Sahiplerinin Bazı Özellikleri, Yeşil Kart Kullanımı ve Bunu Etkileyen Etmenler*. Uzmanlık Tezi, Uludağ Üniversitesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Bursa.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (28. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kızılova, A.T. (2015). *Türkiye’de Genel Sağlık Sigortası, Gelişimi, Uygulanması ve Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Bursa.
- Kuruca, M. (2012). *Genel Sağlık Sigortası*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, İstanbul.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 7 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2021 ISSN -2149-6161

- Özmen, S. (2013). *Genel Sağlık Sigortasının Özel Sağlık Hizmeti Sunucularına ve Hasta Memnuniyetine Olan Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Bursa.
- SGK. (2020a). http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/saglik/gss_bilgi_bankasi. Son Erişim Tarihi: 04. 01. 2021.
- SGK. (2020b). http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari. Son Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Şener, Ü. (2010, Şubat). *Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Politik Notu*. (Çevirim içi), <http://www.tepav.org.tr/tr/yayin/s/277>.
- Tarcan, M. ve Şahin, İ. (2001). Hastanelerde Yeşil Kart Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, (5), 70-95.
- T.C. Resmi Gazete. (1992). *Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun*. Ankara: Başbakanlık Basımevi, Tarih: 03.07.1992, Sayı: 21273.
- T.C. Resmi Gazete. (2006). *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu*. (2006). Ankara: Başbakanlık Basımevi, Tarih: 16 Haziran 2006, Sayı: 26200.
- T.C. Resmi Gazete. (2011). *Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*. Ankara: Başbakanlık Basımevi, Tarih: 28 Aralık 2011, Sayı: 28156.
- Ulutürk, S. ve Dane, K. (2009). Sosyal Güvenlik: Teori, Dönüşüm Ve Türkiye Uygulaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 114-142.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2011) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Vargün, F. T. (2019). *Sosyal Güvenlik Reformunun Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Değerlendirilmesi: Ardahan İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ardahan.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.